

'Eens een Mus, altijd een Mus'

Het oudste buurtcentrum van Nederland heeft zijn binnenplaats vernoemd naar zijn oudste bezoeker en de man die 23 jaar lang enthousiast bestuurslid is geweest. Met zijn 91 jaar is Bertus de Wolff bijna net zo oud als het buurthuis waar hij al sinds zijn kinderjaren komt: De Mussen in hartje Haagse Schilderswijk.

Nico Heemelaar

Zijn vroegere buurtje heeft Bertus tien jaar geleden verruild voor een comfortabele woning in Loosduinen, maar de hechte band met De Mussen is altijd gebleven. „Het is mijn tweede huis”, zegt hij.

Verrast was hij vorige maand toen ze hem vanuit het buurtcentrum weer kwamen ophalen om een bakkie te doen, een spelletje te spelen en bij te kletsen met zijn kennissen. Door corona was het een tijdje niet mogelijk geweest om langs te gaan. Hoewel hij geestelijk in uitstekende conditie verkeert, gaat het lopen hem moeilijker af. „Nu ik dubbel ben gevaccineerd, kan ik weer langsgaan”, zegt hij.

Eenmaal in De Mussen wachtte hem de verrassing van het naamplaatje boven de binnenplaats van het buurtcentrum: het Bertus de Wolffpleintje. Natuurlijk toont hij zich verguld, maar tegelijk is hij een bescheiden man. In 2008 werd hij voor zijn jarenlange inzet nog geridderd tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau. De onderscheiding ligt sindsdien echter thuis roerloos in de la.

„Ik kan mij herinneren hoe ik toen met een smoesje naar theater Dili-gentia werd gereden”, zegt hij. „In de zaal zat ik naast een man, die de directeur van *Tussen Kunst & Kitsch* bleek te zijn. Hij vroeg of ik ook werd geridderd en wat ik allemaal had gedaan. Ik antwoordde met: 'Nou, gewoon gewerkt'. Na de uitreiking vroeg de burgemeester of ik nog iets wilde zeggen. Ik riep 'Lang leve clubhuis De Mussen'. Dat was tegen het protocol in.”

Zo'n man als meester De Bruyn, die komt maar eens in de honderd jaar voor

– Bertus de Wolff

Bertus de Wolff komt uit een gezin met dertien broers en één zus. Ze deelden een klein huis aan de Van Ravesteinstraat. Toen Bertus werd geboren zuchtte de wereld onder een grote economische crisis. In de Schilderswijk heerste diepe ellende. Er was veel werkloosheid en mensen leefden in ronduit armoedige omstandigheden. Voor kinderen in de wijk was de hoop gevestigd op meester De Bruyn.

Meester De Bruyn heette voluit Jaap. Hij kwam uit een welgesteld milieu uit Leiden en was opgeleid tot tuinman. Eenmaal verhuisd naar Den Haag trok hij zich het lot aan van de bevolking van de Schilderswijk. Als overtuigd sociaaldemocraat ontwikkelde hij activiteiten om de jeugd te verheffen. In het begin waren de sport- en ontspanningsactiviteiten alleen toegankelijk voor jongens.

'Bleekneusjes'

Onder zijn leiding ontstond De Mussen, inmiddels een van de oudste nog bestaande buurtcentra van Nederland. Tot aan zijn pensionering in 1967 bleef hij directeur. In 1937 kocht De Bruyn grond aan in Otterlo op de Veluwe. Daar verrees het Mussennest, de plek voor jaarlijkse vakantie-kampen voor de 'bleekneusjes' die nooit buiten Den Haag kwamen.

Bertus herinnert zich de keer dat hij met zijn moeder zijn oudere broer ging uitzwaaien. „Je moest zeven jaar zijn om mee op kamp te mogen”, zegt hij. „Ik was zes en stond betuurd te kijken. Meester De Bruyn zag dat en zei tegen mijn moeder: 'Ach, die jongen mag ook mee'. Ik had niks bij me, maar dat hoefde niet. In het Mussennest kreeg je een kampbroek.”

Op kamp zou hij uiteindelijk ook zijn - inmiddels overleden - vrouw

Bertus de Wolff bij het borstbeeld van meester De Bruyn, die niet alleen op hem veel indruk maakte.

FOTO DANIELLA VAN BERGEN

Toos leren kennen. „Zij woonde bij mij in de straat, maar ik had haar nooit durven aanspreken”, zegt hij. „Op kamp vroeg ik of ze zin had mee te gaan naar het vuurwerk in Scheveningen. Thuis zei Toos tegen haar moeder: 'Ik ga met Bertus naar Scheveningen'. Die zei: 'Maar je bent net terug?' Na dat uitje zijn we altijd bij elkaar gebleven.”

Elke keer dat Bertus de naam van meester De Bruyn uitspreekt, klinkt

bewondering door in zijn stem. „Hij leerde ons alles over de natuur en bracht ons in aanraking met kunst en cultuur”, zegt hij. De Wolff - toen al jarenlang gerespecteerd bestuurslid - mocht in 1964 mee naar het Concertgebouw in Amsterdam, waar Jaap de Bruyn als eerste en enige Nederlander de Albert Schweitzerprijs kreeg uitgereikt. Nog altijd bewaart hij het boekje dat bij de uitreiking hoorde. Net zoals hij alle krantenartikelen

Vraag bij het nieuws

Een graf vernielen, wat bezielt je dan?

FOTO THIERRY SCHUT

De ontsteltenis in 's-Gravenzande is groot. In de nacht van vorige week maandag op dinsdag werden op begraafplaats Beukenhage zo'n 100 tot 150 graven vernield. Wie doet zo iets en waarom?

Till Behne

In het dorp en ver daarbuiten is geschokt gereageerd op de grafschennis, zeker gezien de ongekende omvang ervan. Inmiddels zijn twee minderjarige jongens opgepakt. „Een ander geval van deze omvang kan ik mij niet herinneren”, zegt een woordvoerder. „Gelukkig maar.”

Dat onderschrijft ook Igle Weidenaar van de Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen. „150 vernielde graven, dat is echt uitzonderlijk. In de meeste gevallen gaat het om enkele tientallen. Soms is het ook een enkel graf, dan hebben we te maken met een familieveto of iets in de relationele sfeer.”

Volgens Weidenaar zijn er 4000 begraafplaatsen in Nederland en ieder jaar gaat het op een paar daarvan mis. „Maar niet meer of minder dan voorheen. Ik denk dat het aantal vrij stabiel is. Wat je wel ziet, is dat tegenwoordig de meeste gevallen het nieuws halen.”

Wat een grafschennis bezielt, kan Weidenaar maar moeilijk verklaren. „Als we dat konden, waren maatre-

gelen makkelijker te nemen en zou het wellicht voorkomen kunnen worden. Maar dat is gewoon heel lastig. Begraafplaatsen liggen nu eenmaal beschermd en afgelegen en je kunt er dan helaas ook vaak je gang gaan. Begraafplaatsen zijn ook steeds vaker en langer open, waardoor ze gevoeliger zijn voor dit soort vandalisme. Maar een hek houdt iemand die iets van plan is ook vaak niet buiten.”

Camera's

„Je zou nog kunnen denken aan camera's ophangen, maar ieder graf in beeld krijgen is natuurlijk niet te doen. Dus wil je iemand pakken, dan moet je diegene doorgaans eigenlijk al op heterdaad betrappen.”

Motieven voor grafschennis zijn er volgens Weidenaar nauwelijks. „Het zijn uiteindelijk toch vaak vandalistische jongeren. Wat ze bezielt, is dus een raadsel. Maar ik vraag me af of ze de impact van hun daden begrijpen. Het is ook vaak onnozel kuddedrag. Helaas worden ze ook maar zelden gepakt.”

Een potje Rummikub op het Bertus de Wolffpleintje. Het doet Bertus (tweede van rechts) aan vroeger denken.

FOTO DANIELLA VAN BERGEN

van buiten kwam om iets op te zetten, werd die met argusogen bekeken. Ook zijn kinderen en kleinkinderen zijn altijd bij De Mussen betrokken gebleven. Zijn dochter heeft 40 jaar lang het werk voortgezet. Iedereen kende haar als tante Annie, een heel lieve en sociaal bewogen vrouw.”

Ondanks alle veranderingen van de afgelopen 95 jaar is De Mussen nog altijd een buurthuis dat diep gekend in de Schilderswijk staat. „De samenstelling van de bevolking is enorm veranderd, maar de insteek is nog steeds dezelfde”, zegt Nicoline Grotzebauch, de huidige directeur. „Het buurthuis wordt gedragen door de mensen uit de buurt. We hebben meer dan 150 actieve vrijwilligers. Voor de pandemie hadden we 2000 bezoekers per week over de vloer. Het is een eer om in de geest van meester De Bruyn hier te mogen werken.”

Vrijwilligers als Bertus vormen een uitstervend soort. Veel van de generatiegenoten met wie hij wekelijks bijeenkwam om bij te kletsen, een klusje te klaren of een spelletje te spelen onder het borstbeeld van de gerespecteerde meester De Bruyn zijn overleden. Toch voelt Bertus zich nog steeds betrokken bij het wel en wee van zijn buurthuis. Geregeld belt hij om te vragen hoe het met iedereen gaat. „Eens een Mus, altijd een Mus”, zegt hij.

En dan is het tijd voor een potje Rummikub op het Bertus de Wolffpleintje. Op deze dag zijn het met toeval uitsluitend mannen die aanschuiven. „Net als in de beginjaren toen alleen jongens mochten komen”, lacht Bertus.